

NOTA VAN TOELICHTING

Algemeen

Het onderhavige besluit strekt tot vervanging van het oude Besluit vergoedingen rechtsbijstand 1994. Laatstgenoemd besluit is een samenvoeging van het Besluit vergoedingen rechtsbijstand en het Besluit vergoedingen rechtsbijstand in strafzaken. Ten tijde van deze samenvoeging was reeds bekend dat het vergoedingenstelsel niet in alle opzichten evenwichtig was. Er is toen niet gekozen voor een integrale herziening van dit stelsel. Dit zou te veel tijd gaan kosten gelet op de noodzakelijke afstemming met de inwerkingtreding van de nieuwe Wet op de rechtsbijstand.

In overleg met de Nederlandse orde van advocaten is de voorbereiding tot herziening van het stelsel uitgesteld tot 1995. Bij besluit van 9 mei 1995 heeft de Staatssecretaris van Justitie de Commissie herijking vergoedingen rechtsbijstand ingesteld. Deze commissie bestond uit rechters, advocaten, vertegenwoordigers van een aantal raden voor rechtsbijstand, vertegenwoordigers van de Nederlandse orde van advocaten en vertegenwoordigers van het Ministerie van Justitie. De commissie had tot taak te onderzoeken of, en in hoeverre de vergoedingsnormen die zijn neergelegd in het Besluit vergoedingen rechtsbijstand 1994 aanpassing behoeft, en of de systematiek die ten grondslag ligt aan dit vergoedingenbesluit wijziging dient te ondergaan. De commissie diende als uitgangspunt te nemen dat wijzigingen niet mochten leiden tot een verhoging van de uitgaven. Bovendien moest – gelet op de ervaringen die met het oude vergoedingenbesluit in de praktijk waren opgedaan – het te ontwikkelen systeem voldoen aan de volgende randvoorwaarden. De vergoedingsnormen moesten elk afzonderlijk zijn afgestemd op de actuele rechtspraktijk en in hun onderling verband evenwichtig zijn. Met het oog op de uitvoering moesten de normen bij voorkeur eenvoudig toepasbaar zijn en waar mogelijk een efficiënte rechtspleging bevorderen.

In november 1997 presenteerde de Commissie, die onder voorzitterschap stond van mr. E.A. Maan, president van de arrondissementsrechtbank te Zwolle, het eindrapport aan de Staatssecretaris van Justitie. Bij brief van 15 december 1997 is het eindrapport door de Staatssecretaris aangeboden aan de voorzitters van de Tweede en Eerste Kamer.

Om een systeem te kunnen ontwikkelen dat voldoet aan voornoemde uitgangspunten was het noodzakelijk om statistisch onderzoek te laten verrichten naar de uitwerking van het oude vergoedingsnormensysteem. Laatstgenoemd systeem was hoofdzakelijk forfaitair van aard. Dit houdt in dat aan bepaalde werkzaamheden een vaste vergoeding wordt toegekend, ongeacht de daaraan bestede tijd. De hoogte van de forfaitaire bedragen is destijds afgeleid van de geschatte gemiddelde tijdsbesteding. Het gevolg van dit systeem is dat de vergoeding voor een bepaald type zaak in het ene geval relatief hoog en in het andere geval relatief laag is, gelet op de tijd die de rechtsbijstandverlener feitelijk aan de zaak besteedde. Door een onderzoek van door de Stichting Integraal Rechtshulp Informatie-Systeem (IRIS) beheerde declaratiegegevens werd bevestigd dat de hoogte van de vergoeding niet voldoende is gerelateerd aan de gemiddelde tijdsbesteding per soort zaak.

De commissie constateerde dat de uitvoerbaarheid van de oude regeling te wensen overliet. Sommige bepalingen leidden tot een te groot interpretatieverschil. De toepassing van andere bepalingen liet zich moeilijk controleren.

De commissie heeft gekozen voor een vereenvoudigd forfaitair stelsel. Dit houdt in dat net als in de oude regeling per zaaktype een vaste

vergoeding wordt gegeven die is gebaseerd op de gemiddelde tijdsbesteding. De berekening van de gemiddelde tijdsbesteding op basis van het verkregen statistische materiaal heeft geleid tot vergoedingsnormen die beter aansluiten bij het relatieve gewicht van de zaken. Het stelsel wordt vereenvoudigd doordat regelingen eenduidiger worden geformuleerd en voor veel minder specifieke omstandigheden dan vroeger het geval was aparte regelingen worden gegeven. De commissie heeft er naar gestreefd deze specifieke omstandigheden te verdisconteren in het gewicht dat in de bijlage bij dit besluit aan een bepaald soort zaak wordt toegekend of in de overige regelingen.

Aangezien de voorstellen van de Commissie herijking vergoedingen rechtsbijstand leiden tot een budgettaire neutrale vergoedingsregeling die niet alleen recht doet aan het gewicht van de behandelde zaken, maar ook de uitvoeringslasten tot een minimum beperkt zijn het merendeel van de voorstellen overgenomen in het onderhavige besluit. Daar waar van de voorstellen wordt afgeweken wordt dit aangegeven in de nota van toelichting. Op dit punt wordt wel vermeld dat niet is overgenomen het voorstel van de Commissie om vooruitlopend op een wijziging van het onderhavige besluit bij ministeriële regeling reeds aanpassingen van de vergoedingsnormen mogelijk te maken. Het is enigszins vreemd om bij lagere regelgeving een hogere regeling bij voorbaat te wijzigen. Indien snelheid bij een wijziging is geboden, kan de Raad van State om een spoedadvies worden gevraagd.

Bij de implementatie van de voorstellen zijn vertegenwoordigers van zowel de Nederlandse orde van advocaten als de raden voor rechtsbijstand betrokken. Tevens zijn concepten van de regeling voorgelegd aan de raden voor rechtsbijstand en de Algemene Raad van de Nederlandse orde van advocaten. De commentaren zijn zoveel mogelijk verwerkt. Vervolgens is de concept algemene maatregel van bestuur op grond van artikel 49 van de Wet op de rechtsbijstand op 27 november 1998 naar de voorzitters van de Tweede en Eerste Kamer der Staten-Generaal gezonden. Bovendien is ter uitvoering van de zogenaamde voorhangprocedure het concept besluit gepubliceerd in de Staatscourant van 7 december 1998, nr. 234. Naar aanleiding van de bekendmaking van het Besluit heeft een groot aantal rechtsbijstandverleners en organisaties, zoals de Nederlandse Orde van Advocaten, de Vereniging voor Rechtshulp, de Vereniging Rechtsbijstands Instellingen, de Vereniging Sociale Advokatuur Nederland, de Vereniging Sociale Advokatuur Amsterdam, de raden voor rechtsbijstand en anderen bezwaren kenbaar gemaakt. Verreweg het grootste deel van de bezwaren richt zich op de hoogte van het uurtarief voor de gesubsidieerde rechtsbijstand. Alhoewel het ontwerp Besluit vergoedingen rechtsbijstand 2000 over het algemeen positief wordt beoordeeld geven velen te kennen dat pas overgegaan kan worden tot invoering van het Besluit indien de invoering gepaard gaat met een gelijktijdige verhoging van de uurvergoeding. Daarnaast is ook een aantal - vaak technische - inhoudelijke opmerkingen gemaakt. Voor zover relevant zijn deze verwerkt in het voorliggende besluit.

De Vaste Kamercommissie van Justitie heeft bij gelegenheid van het Algemeen Overleg van 17 juni 1999 inzake de stand van zaken in de rechtsbijstand het Besluit vergoedingen rechtsbijstand 2000 betrokken. De uitkomst van het Algemeen Overleg geeft geen aanleiding tot het aanbrengen van wijzigingen in het voorliggende besluit. In het Voortgezet Algemeen Overleg van 30 juni 1999 heeft de Kamer een motie aangenomen waarin wordt aangedrongen op een verhoging van het uurtarief tot f 150,-.

In samenhang met de invoering van het Besluit vergoedingen rechtsbijstand 2000 en ter uitvoering van de motie Kalsbeek-Jasperse c.s. (kamerstukken II 1998/99, 26 200 VI, nr. 59, blz. 1) worden de vergoedingen op basis van het onderhavige besluit tot f 150,- per uur verhoogd. Als

gevolg van de indexering per 1 juli 1999 komt de gemiddelde uurvergoeding op een bedrag f 154,-.

De geluiden dat de vergoedingen voor rechtsbijstandverleners tengevolge van het onderhavige besluit praktisch over de gehele linie zouden dalen en dat het nieuwe stelsel daarmee niet budgettair neutraal zou zijn, zijn voor mij aanleiding geweest de raden voor rechtsbijstand te verzoeken de gevolgen van het nieuwe stelsel op basis van een representatieve streekproef door te rekenen. Met betrekking tot de opzet, de omvang en de representativiteit van deze streekproef hebben de raden zorgvuldigheidshalve gebruik gemaakt van externe deskundigen. Op basis van de uitkomsten van deze steekproef heeft die externe deskundige berekend dat de meest waarschijnlijke mutatie als gevolg van het onderhavige besluit per saldo minder dan 0,4 % bedraagt, overigens ten voordele van de rechtsbijstandverleners. Deze uitkomst bevestigt het budgettaire neutrale karakter van de adviezen van de Commissie herijking vergoedingen rechtsbijstand en leidt opnieuw tot de conclusie dat de invoering van het onderhavige besluit per saldo niet leidt tot een vermindering van de inkomsten uit de vergoedingen van de beroepsgroep in totaliteit. Dat neemt uiteraard niet weg dat het saldo van 0,4% is opgebouwd uit relatief grote wijzigingen zowel naar boven als naar beneden. Voor werkzaamheden op sommige rechtsgebieden zullen de vergoedingen dalen, voor andere rechtsgebieden brengt het nieuwe stelsel hogere vergoedingen met zich. Dergelijke veranderingen zijn echter inherent aan de wens onevenwichtigheden in het huidige stelsel te verminderen. De gevolgen van de nieuwe normering voor de rechtsbijstandverlener is afhankelijk van de rechtsgebieden waarop hij werkzaam is.

De hoofdlijnen van het vergoedingstelsel zijn als volgt.

Aan het verlenen van rechtsbijstand in een bepaald type zaak wordt een aantal punten toegekend dat is afgeleid van het aantal uren dat blijkens statistische informatie gemiddeld aan dergelijke zaken wordt besteed. De zaaksgewichten zijn per rechtsgebied in een bijlage neergelegd. Het aantal onderscheiden rechtsterreinen is in vergelijking met het oude besluit aanzienlijk teruggebracht. Daarnaast leiden bepaalde procedurele omstandigheden tot toeslagen of kortingen, die eveneens in punten worden uitgedrukt.

De vereenvoudiging van het systeem heeft er toe geleid dat een aantal processuele omstandigheden niet meer relevant is voor het vaststellen van de vergoeding. Er wordt geen onderscheid meer gemaakt in de waardering van kort gedingen, voorlopige voorzieningsprocedures en andere zaken in eerste aanleg op het terrein van het burgerlijk of bestuursrecht. Een dergelijk onderscheid wordt niet gerechtvaardigd door de praktijk. Aangezien uit statistische gegevens blijkt dat redelijkerwijs geen onderscheid kan worden gemaakt in de waardering van zaken die dienen in eerste aanleg en hoger beroepszaken op het terrein van het burgerlijk en bestuursrecht alsmede het strafrecht, is dit onderscheid in het onderhavige besluit niet meer opgenomen. De tijdsbesteding in elk van de instanties is praktisch gelijk.

De kortingsregeling in geval van het tussentijds aanvragen of beëindigen van de verlening van de rechtsbijstand is vervallen. In de praktijk werden deze regelingen al nauwelijks toegepast.

De hoogte van de netto-vergoeding wordt berekend door het totaal aantal punten te vermenigvuldigen met een basisbedrag. Bij het vaststellen van de hoogte van het basisbedrag is uitgegaan van budgettaire neutraliteit. Toepassing van de normen in het huidige besluit leidt niet tot hogere uitgaven dan onder het oude besluit.

Voor het berekenen van de vergoeding die de rechtsbijstandverlener ontvangt worden bij de hiervoor genoemde netto-vergoeding opgeteld de vergoeding voor enerzijds de reistijd die wordt besteed aan het reizen naar zittingen en – in bepaalde gevallen – naar rechtzoekenden, anderzijds de reiskosten en de administratieve kosten. De vergoeding die de rechtsbijstandverlener voor de verlening van rechtsbijstand ontvangt bestaat uit het totaal van al deze vergoedingen, vermeerderd met de daarover verschuldigde omzetbelasting.

Hierboven is aangegeven dat voor het verlenen van rechtsbijstand in een bepaald soort zaak een aantal punten wordt toegekend. Het gaat in deze zaken om het verlenen van rechtsbijstand in een procedure of advieszaak op het terrein van het burgerlijk of bestuursrecht alsmede om het verlenen van rechtsbijstand in een strafzaak of een piketzaak. Afhankelijk van de aard van de zaak en de aard van de processuele omstandigheden verschilt de omvang van de gemiddelde tijdsbesteding en daarmee de vergoeding. Het toekennen van een zaaksgewicht is gebaseerd op statistisch onderzoek naar de gemiddelde tijdsbesteding aan de betreffende zaak in 1995. Het is niet ondenkbaar dat de gemiddelde tijdsbesteding van een zaaktype in de toekomst wijzigt. Dit zal met name kunnen blijken uit de declaratiegegevens van de Stichting IRIS. Bovendien bestaat het voornemen om een representatieve groep advocaten te vragen om gegevens over de feitelijke tijdsbesteding te registreren, opdat ook op die manier inzicht wordt verkregen in de gemiddelde tijdsbesteding aan een bepaald soort zaak. Op basis van deze gegevens kunnen te zijner tijd de zaaksgewichten worden geëvalueerd en zo nodig bijgesteld.

Een novum in het nieuwe besluit is de mogelijkheid dat tussen het bureau rechtsbijstandvoorziening en de rechtsbijstandverlener afspraken worden gemaakt over een afwijkend vergoedingsregiem. Daarmee kunnen bepaalde kwaliteiten die advocatenkantoren bieden worden gehonoreerd.

Gedacht kan hierbij worden aan het toekennen van een hogere vergoeding aan advocaten die volgens objectieve kwaliteitsnormen een meer dan gemiddelde kwaliteit leveren. Dergelijke afspraken zullen niet alleen de kwaliteit van de rechtsbijstand bevorderen, maar ook tot minder administratieve lasten van de contractanten leiden. Ten overvloede wordt opgemerkt dat de gemaakte afspraken geen afbreuk mogen doen aan het uitgangspunt van de budgettaire neutraliteit.

Met het oog op de toegankelijkheid heeft dit tot de volgende indeling van het besluit geleid.

In hoofdstuk I wordt een aantal algemene bepalingen gegeven die van toepassing zijn op het verlenen van rechtsbijstand in procedures, advieszaken, strafzaken en piketzaken. Voor de toepasselijkheid van dit hoofdstuk is de aard van het rechtsterrein waarop de procedure of zaak betrekking heeft niet van belang.

In hoofdstuk II worden de forfaitaire vergoedingsnormen weergegeven. Hierbij wordt in de paragrafen 1, 2 en 3 onderscheid gemaakt in het vergoedingsnormenstelsel voor het verlenen van rechtsbijstand in respectievelijk een procedure of advieszaak op het terrein van het burgerlijk of bestuursrecht, een strafzaak en een piketzaak. De bepalingen van de hoofdstukken III en volgende zijn in beginsel van toepassing op het verlenen van rechtsbijstand in alle typen zaken. Specifieke aandacht verdient hoofdstuk V waarin wordt bepaald dat het bureau rechtsbijstandvoorziening met de rechtsbijstandverlener kan afspreken om afwijkende vergoedingsnormen te hanteren.

Artikelsgewijs

Artikel 1

In artikel 1 is een aantal begrippen omschreven, die in het besluit een algemene functie hebben. De belangrijkste begripsbepalingen zijn die van procedure, advieszaak, strafzaak en piketzaak.

Het begrip procedure omvat veel meer rechtsgangen dan onder het oude recht het geval was. Met procedure wordt uitsluitend bedoeld op zaken op het terrein van het burgerlijk of bestuursrecht die bij een bepaalde – al dan niet rechterlijke – instantie aanhangig zijn gemaakt. Kenmerkend voor een procedure is dat het altijd een civielrechtelijke of bestuursrechtelijke zaak betreft. In de bijlage is aangegeven welke zaken als civielrechtelijk en welke zaken als bestuursrechtelijk worden aangemerkt. Daarnaast is van belang dat de zaak aanhangig is gemaakt. Hiermee wordt niet alleen bedoeld op het aanhangig zijn bij de burgerlijke rechter. Het aanhangig zijn heeft een ruimere betekenis dan in het burgerlijk procesrecht. Indien een zaak bij een instantie als bedoeld in de begripsbepaling, is aangebracht is de zaak aanhangig. Zo kan een zaak niet alleen aanhangig zijn bij de burgerlijke rechter, maar ook bij de administratieve rechter of bij de regionaal directeur arbeidsvoorziening in het kader van een ontslagzaak gebaseerd op het BBA. Welke typen zaken onder het begrip procedure vallen is limitatief opgesomd. Behalve de hiervoor bedoelde zaken vallen onder dit begrip zaken waarover in administratief beroep wordt beslist, zaken waarover in een bezwaarschriftenprocedure wordt geoordeeld, zaken betreffende huurprijzen waarover de huurcommissie oordeelt in het kader van de Huurprijzenwet woonruimte, zaken die zijn onderworpen aan arbitrage of bindend advies, zaken die zijn onderworpen aan wettelijk geregeld tuchtrecht alsmede zaken die worden behandeld op grond van een wettelijk geregeld klachtrecht. Uit deze opsomming blijkt dat de zaken die onder het oude recht in bijlage IB waren opgenomen als advieszaken waarvoor een vaste vergoeding werd gegeven thans onder het begrip procedure zijn gebracht.

Civilrechtelijke en bestuursrechtelijke zaken alsmede tuchtzaken die niet onder het begrip procedure vallen, zijn advieszaken. Onder advieszaak worden geen strafzaken begrepen, omdat in de praktijk geen straftoevoegingen worden afgegeven voor rechtsbijstandverlening buiten het kader van een strafzaak. De werkzaamheden van rechtsbijstandverleners in strafzaken zijn feitelijk steeds gerelateerd aan gerechtelijke procedures, waarbij het advies over de vraag of wel of niet in hoger beroep zal worden gegaan behoort tot het bereik van de strafzaak in eerste aanleg.

De reikwijdte van het begrip advieszaak is kleiner geworden, doordat het begrip procedure is verruimd in vergelijking met het oude recht. Het gevolg is dat het begrip procedure thans alle rechtsgangen omvat die eindigen in een formele beslissing.

Voor de definitie van strafzaak is het aanhangig zijn van de zaak niet relevant. Op het moment dat iemand als verdachte in de zin van artikel 27 van het Wetboek van Strafvordering wordt aangemerkt wordt in bepaalde gevallen reeds rechtsbijstand krachtens een toevoeging verleend. In dat geval is er sprake van een strafzaak. Voorts worden als strafzaak aangemerkt bepaalde zaken waarop het Wetboek van Strafvordering van toepassing is alsmede zaken die verwant zijn met de «echte» strafzaken. Met verwante strafzaken wordt bij voorbeeld bedoeld een vordering tot voortzetting van een inbewaringstelling krachtens de Wet bijzondere opnemingen in psychiatrische ziekenhuizen of een verzoek om opheffing van een krachtens de Vreemdelingenwet genomen maatregel strekkende

tot vrijheidsbeperking of vrijheidsontneming. Bij de verwante strafzaken gaat het om zaken die in het oude besluit in de bijlage onder IIB waren opgenomen. Ook nu zijn deze zaken in de bijlage opgenomen.

Het begrip piketzaak sluit geheel aan bij de omschrijvingen die voorheen waren opgenomen in de artikelen 46, 48 en 49 van het oude besluit.

Omschrijvingen van begrippen in de Wet op de rechtsbijstand, gelden onverkort voor dit besluit. Dit houdt in dat onder bureau wordt verstaan het aan de raad voor rechtsbijstand verbonden bureau rechtsbijstandvoorziening.

Artikel 2

Rechtsbijstandverleners die ofwel rechtsbijstand verlenen op basis van een toevoeging, ofwel piketdiensten hebben verleend komen in aanmerking voor een vergoeding. Rechtsbijstand die is verleend alvorens een toevoeging is afgegeven wordt in beginsel niet vergoed.

De vergoeding bestaat uit drie elementen. De vergoeding is de optelsom van de vergoeding die wordt gegeven voor het verlenen van rechtsbijstand als zodanig, de vergoeding voor een aantal kosten die ten behoeve van de rechtsbijstandverlening worden gemaakt en de omzetbelasting die over het totaal van de voornoemde vergoedingen is verschuldigd.

De vergoeding voor het verlenen van rechtsbijstand als zodanig heeft betrekking op een vergoeding voor uitsluitend de juridische werkzaamheden voor de zaak. Deze vergoeding wordt forfaitair vastgesteld, hetgeen betekent dat per zaaktype een vaste vergoeding geldt die is afgestemd op de gemiddelde tijdsbesteding voor de juridische werkzaamheden in dergelijke zaken. De hoogte van deze forfaitaire vergoeding is genormeerd in hoofdstuk II van het onderhavige besluit. Voor het bepalen van het aantal uren dat aan zware advieszaken en aan bewerkelijke zaken is besteed zijn ook uitsluitend de uren waarin juridische werkzaamheden zijn verricht van belang.

Behalve voor de juridische werkzaamheden, ontvangt de rechtsbijstandverlener ook een vergoeding voor bepaalde kosten. De kosten die niet apart worden vergoed zijn verdisconteerd in de forfaitaire vergoeding. Hieronder vallen bij voorbeeld de kosten die zijn gemaakt voor de administratieve ondersteuning.

De kosten die zijn gemaakt ten behoeve van de rechtsbijstandverlening en die worden vergoed omvat de volgende posten. Ten eerste wordt het tijdverlet in verband met reizen naar de zitting of naar de in zijn vrijheid beperkte of van zijn vrijheid beroofde rechtzoekende ten behoeve van de rechtsbijstandverlening vergoed. Deze vergoeding wordt ook enigszins forfaitair bepaald. Ten tweede worden de reiskosten die zijn gemaakt ten behoeve van het reizen naar de zitting en naar rechtzoekenden wier vrijheid is ontnomen of beperkt vergoed overeenkomstig het Reisbesluit binnenland. Ten derde worden de kosten die zijn gemaakt voor het inschakelen van een tolk in een strafzaak vergoed. Tenslotte ontvangt de rechtsbijstandverlener een vaste vergoeding voor administratieve kosten. Onder de administratieve kosten zijn onder andere begrepen de werkzaamheden die zijn verricht voor het verkrijgen van de toevoeging. De wijze waarop de vergoeding van de hierboven aangegeven kosten wordt bepaald is geregeld in hoofdstuk III van het besluit.

Ten overvloede wordt opgemerkt dat het vergoedingsnormensysteem ook van toepassing is indien rechtsbijstand wordt verleend in het kader van een zaak die zich geheel of gedeeltelijk in het buitenland afspeelt.

In afwijking van het hiervoor geschetste vergoedingsnormensysteem kunnen tussen het bureau rechtsbijstandvoorziening en de rechtsbijstandverlener afspraken worden gemaakt over de wijze van vergoeden. Deze afspraken kunnen afwijkingen bevatten van het bepaalde in de hoofdstukken II, III en IV. Deze mogelijkheid is geboden in hoofdstuk V van het besluit. In dat geval vindt de vergoeding van de rechtsbijstandverlening plaats overeenkomstig deze afspraken.

De vergoeding die de rechtsbijstandverlener ontvangt is het totaal van bovengenoemde vergoedingen, vermeerderd met de omzetbelasting over die vergoedingen. Is een deel van de omzetbelasting reeds verwerkt in de declaratie van de rechtsbijstandverlener, dan wordt over dit deel van het bedrag niet opnieuw de omzetbelasting berekend en opgeteld bij het totaalbedrag. Dit doet zich bij voorbeeld voor bij de overlegging van de nota van een tolk. In deze nota is de omzetbelasting reeds verwerkt.

De forfaitaire normen zijn uitgedrukt in punten. Aan een bepaald soort zaak en aan bepaalde al dan niet processuele omstandigheden zijn punten toegekend. Het aantal punten bepaalt het gewicht dat aan de desbetreffende zaak respectievelijk omstandigheid in verhouding tot de andere zaken en omstandigheden kan worden toegekend. Voor het bepalen van de hoogte van de vergoeding van het desbetreffende onderdeel waaraan punten worden toegekend moet het aantal toegekende punten worden vermenigvuldigd met het basisbedrag, genoemd in het eerste lid van artikel 3.

Artikel 3

Anders dan onder de oude regeling is het basisbedrag aan de hand waarvan de hoogte van de vergoeding wordt berekend gelijk voor zowel de civielrechtelijke als bestuursrechtelijke zaken en de tuchtzaken als de strafzaken. De hoogte van het basisbedrag zou op basis van de berekening die is gebaseerd op het uitgangspunt dat de uitvoeringskosten van de regeling niet hoger mogen zijn dan die van de oude regeling uitkomen op f 125,-. Mede in reactie op de motie Kalsbeek-Jasperse c.s. waarin wordt aangedrongen op een verhoging van het uurtarief tot f 150,-, wordt het basisbedrag beleidsmatig verhoogd met f 25,-. Inclusief de indexeringsregeling per 1 juli 1999 komt het basisbedrag daarmee op f 154,-.

De indexeringsregeling in het tweede en derde lid is overgenomen uit artikel 3 van het oude besluit met dien verstande dat is toegevoegd een indexeringsregeling voor de vergoeding van administratieve kosten.

Ook de regeling waarin is opgenomen vanaf welk moment de herziening van het basisbedrag gevolgen heeft voor de berekening van de vergoeding is overgenomen. Dit houdt in dat de aanpassing van het basisbedrag geen gevolgen heeft voor lopende zaken. Voor de vaststelling van de vergoeding wordt het basisbedrag gehanteerd dat gold ten tijde van de afgifte van de toevoeging. Dezelfde regeling is van toepassing met betrekking tot de vaststelling van de vergoeding van administratieve kosten en de reiskosten. De bepaling is in die zin verduidelijkt dat ook is geregeld dat de aanpassing van het basisbedrag geen gevolgen heeft voor de berekening van de vergoeding voor een piketdienst die heeft plaatsgevonden ten tijde dat het nog niet aangepaste basisbedrag gold.

Artikel 4

Artikel 4 sluit aan bij de regeling in het tweede en derde lid van artikel 2 van het oude besluit. Aan de rechtzoekende kunnen slechts de kosten in rekening worden gebracht die in het onderhavige artikel zijn opgesomd.

Hiermee wordt beoogd de kosten te beperken waarmee rechtzoekenden in aanvulling op de eigen bijdrage kunnen worden geconfronteerd.

Artikel 5

In Hoofdstuk II wordt het forfaitaire stelsel uitgewerkt met betrekking tot procedures en advieszaken op het terrein van het burgerlijk en bestuursrecht alsmede het tuchtrecht. Aangegeven wordt hoeveel punten aan een procedure op een bepaald rechtsterrein en aan bepaalde omstandigheden worden toegekend ten behoeve van de berekening van de vergoeding voor de rechtsbijstandverlening.

De hoofdregel voor het vaststellen van de vergoedingsnorm voor het verlenen van rechtsbijstand in procedures is neergelegd in het eerste lid van artikel 5. Deze norm wordt bepaald door het rechtsterrein waarop de zaak betrekking heeft of het soort zaak. In de bijlage bij het besluit is aangegeven wat het gewicht in punten van een procedure op een bepaald rechtsterrein of met betrekking tot een bepaald soort zaak is. Deze gewichtstoedeling is uitsluitend van belang voor procedures. Voor het toekennen van punten in advieszaken is het rechtsterrein waarop advies wordt gegeven irrelevant. Ongeacht het rechtsterrein wordt in artikel 12 hiervoor een uniforme vergoedingsnorm gegeven.

Een uitzondering op voornoemde hoofdregel is geregeld in de leden 2 en 3 van het onderhavige artikel. Indien een procedure voortijdig is beëindigd, wordt voor het bepalen van het aantal toe te kennen punten de regeling voor de advieszaken toegepast. Voor het bepalen van de vergoedingsnorm is in dat geval van belang of meer of minder dan zes uur rechtsbijstand aan de zaak is besteed. Voortijdig beëindigde procedures zijn procedures die zijn beëindigd voordat er een uitspraak of tussenuitspraak is gedaan of voordat er een beslissing is genomen alsmede procedures die zijn beëindigd voordat de rechtsbijstandverlener een zitting heeft bijgewoond. Gedacht kan worden aan procedures die zijn beëindigd doordat in een zaak op het terrein van het burgerlijk recht de vordering of het verzoek is geroyeerd of ingetrokken of, in een bestuursrechtelijke zaak, het bezwaar- of beroepschrift is ingetrokken. Is er echter een uitspraak, tussenuitspraak of beslissing dan is de vergoedingsnorm voor procedures van toepassing, ongeacht of na de desbetreffende uitspraak of beslissing de procedure alsnog voortijdig is beëindigd. Bepalend is dus of er een uitspraak of beslissing is gegeven. Niet van belang is of uitvoering is gegeven aan de uitspraak of beslissing. Wordt de procedure beëindigd nadat de rechter een comparitie heeft gelast of een deskundige heeft benoemd, dan is de procedurevergoedingsregeling van toepassing, ongeacht of uitvoering aan de last of benoeming is gegeven. Hetzelfde geldt indien de procedure wordt beëindigd nadat de rechter de exceptie van onbevoegdheid heeft verworpen.

Opdat de vergoeding in verhouding staat tot de bestede tijd is de regel van overeenkomstige toepassing op procedures die zijn beëindigd voordat de rechtsbijstandverlener een zitting als bedoeld in het eerste lid van artikel 7, heeft bijgewoond. Heeft de rechtsbijstandverlener een zitting bijgewoond, ongeacht of de beslissende instantie daarna een uitspraak heeft gedaan of beslissing heeft genomen, dan geldt de vergoedingsnorm voor procedures.

Alhoewel de regeling voor wat betreft de opzet niet verschilt van die in het oude besluit, is de onderhavige regeling in de uitwerking aanzienlijk verbeterd. In artikel 13 van het oude besluit werd vereist dat de procedure werd beëindigd voordat verweer was gevoerd. Aangezien in de praktijk niet eenduidig kan worden bepaald wanneer verweer heeft plaatsgevonden, is in de nieuwe regeling aansluiting gezocht bij het moment waarop een uitspraak of tussenuitspraak is gedaan dan wel een zitting is bijgewoond door de rechtsbijstandverlener.

Doordat de vergoeding van advieszaken thans beter aansluit bij de daadwerkelijke tijdsbesteding in advieszaken, is het niet langer onvoordelig om een zaak voortijdig te beëindigen, indien daartoe aanleiding is. De inspanningen van de rechtsbijstandverlener om een zaak buiten rechte af te wikkelen, worden immers op een reële wijze beloond.

Doordat het type procedure waarop paragraaf 1 betrekking heeft zeer divers is, is gekozen voor de begrippen uitspraak, tussenuitspraak en beslissing. Bedoeld is dat de instantie die beslist een oordeel geeft over een tussentijdse processuele verrichting of over het geschil als zodanig. Het gaat dus niet alleen om (tussen)vonnissen van de burgerlijke rechter of uitspraken van de bestuursrechter, maar ook om bij voorbeeld uitspraken van de huurcommissie of de arbiter of beslissingen op bezwaarschriften, genomen door een bestuursorgaan.

In het derde lid is bepaald dat de adviesvergoedingsregeling ook van overeenkomstige toepassing is, indien ten tijde van de beëindiging van de procedure uitsluitend een bestuursrechtelijke uitspraak over de proceskosten is gedaan. Deze regel geldt dus niet wanneer partijen op de zitting tot een vergelijk komen en de bestuursrechter uitsluitend nog een oordeel geeft over de proceskosten. Aangezien er een zitting is geweest geldt in dat geval het tweede lid. Doet de bestuursrechter een uitspraak in de hoofdzaak en vervolgens, nadat de zaak is aangehouden, een uitspraak over de proceskosten, dan is de adviesvergoedingsregeling ook niet van toepassing. In dat geval is er ten tijde van de beëindiging van de procedure niet uitsluitend een bestuursrechtelijke uitspraak over de proceskosten. Het voorgaande zal moeten blijken uit de uitspraak.

In het vierde lid wordt verduidelijkt dat op voortijdig beëindigde procedures geen andere bepalingen van toepassing zijn dan die betreffende de advieszaken, bedoeld in artikel 12 en het tweede lid van artikel 13, met uitzondering van de regeling waarin een toeslag wordt toegekend voor het inschakelen van een wettelijk verplichte procureur (artikel 10). Het is immers reëel dat de toeslag in het kader van het inschakelen van een wettelijk verplichte procureur wordt toegekend, ongeacht of de procedure is ingetrokken en ongeacht de werkzaamheden die de rechtsbijstandverlener zelf heeft verricht.

De toepasselijkheid van artikel 12 brengt vanzelfsprekend met zich mee dat ook artikel 9 van toepassing is.

Artikel 6

De verlening van rechtsbijstand in cassatie vergt gemiddeld meer tijd dan in eerste aanleg en in hoger beroep. Aangezien het niet mogelijk is om een verband te leggen tussen het relatieve gewicht van zaken op bepaalde rechtsterreinen in feitelijke aanleg en van zaken op diezelfde rechtsterreinen in cassatie, worden aan alle procedures in cassatie dezelfde punten toegekend, ongeacht het rechtsterrein waarop de procedure betrekking heeft.

In tegenstelling tot wat de Commissie herijking vergoedingen rechtsbijstand heeft geadviseerd gelden de toeslagregelingen ook in cassatie. De processuele omstandigheden waarvoor een toeslag wordt gegeven kunnen immers ook in cassatie aan de orde zijn. Ook zijn bij voortijdige beëindiging van de procedure de vergoedingsnormen met betrekking tot advieszaken als bedoeld in artikel 5, van toepassing. De kortingsregeling in echtscheidingszaken wordt niet toegepast, omdat het voor de werkzaamheden van de rechtsbijstandverlener geen verschil maakt of in cassatie in een echtscheidingszaak wel of geen tegenspraak wordt gevoerd.

Ook indien rechtsbijstand wordt verleend in cassatie, ontvangt de rechtsbijstandverlener een vergoeding voor reistijdverlet en bepaalde kosten, zoals reiskosten als bedoeld in hoofdstuk III.

Indien om een cassatieadvies wordt gevraagd is de regeling van de advieszaken van toepassing. In dat geval is de zaak namelijk niet aanhangig gemaakt bij de rechter met als gevolg dat niet wordt voldaan aan de definitie van procedure.

Artikel 7

In het tweede lid van artikel 7 wordt bepaald dat er een toeslag van twee punten wordt gegeven voor het bijwonen van extra zittingen. In het eerste lid is het begrip zitting gedefinieerd. Een zitting is elk optreden van een rechterlijke of niet rechterlijke instantie bij welke de procedure wordt gevoerd die dient ter behandeling van de zaak en waarbij de rechtsbijstandverlener aanwezig kan zijn. Rolzittingen vallen niet onder het begrip zitting.

Van een zitting is dus sprake indien de zaak wordt behandeld door een instantie bij welke de procedure wordt gevoerd. Het gaat dus niet alleen om de behandeling door de rechter ter terechtzitting. Indien de rechter de zaak verwijst naar de rechter-commissaris dan is het laatstgenoemde instantie die de zaak behandelt. Het zittingsbegrip moet niet eng worden uitgelegd. Ook descentes, comparities, enquêtes, het horen door de rechter-commissaris in civiele zaken alsmede hoorzittingen in het kader van bezwaar-, klacht-, en tuchtprocedures worden door het begrip zitting bestreken. Ook kan hierbij gedacht worden aan de behandeling van de zaak door de Adviescommissie voor vreemdelingenzaken. Niet van belang is of het betreft een zitting van de beslissende instantie.

Voorwaarde voor het zijn van een zitting is ook dat de rechtsbijstandverlener bij de zitting aanwezig *kan* zijn. Hiermee wordt niet bedoeld dat de rechtsbijstandverlener bepaalt of hij in de gelegenheid is om naar de zitting te gaan. Bedoeld is dat de rechtsbijstandverlener bevoegd is om de zitting bij te wonen.

In het tweede lid is geregeld dat uitsluitend een tweede en volgende bijgewoonde zitting extra punten oplevert. De tijdsbesteding ten behoeve van de eerste zitting is verdisconteerd in het forfait zoals weergegeven in de bijlage. Het aantal in de bijlage genoemde punten wordt verkregen ongeacht of de zitting is bijgewoond of niet. Het al dan niet bijwonen heeft echter wel gevolgen voor het bepalen van het moment waarop de zittingstoeslag wordt verkregen. Is de eerste zitting bijgewoond dan ontvangt de rechtsbijstandverlener voor de tweede en volgende zitting een toeslag mits die zittingen zijn bijgewoond. Is de eerste zitting niet bijgewoond dan wordt geen toeslag verkregen voor de eerstvolgende, wel bijgewoonde, zitting. De rechtsbijstandverlener ontvangt in dat geval wel een toeslag voor de tweede bijgewoonde zitting. IJkpunt is dus de eerste zitting die is bijgewoond. De toeslag bedraagt per bijgewoonde zitting twee punten. Wordt na de eerste bijgewoonde zitting de tweede niet bijgewoond en de derde wel, dan wordt slechts eenmaal een toeslag van twee punten toegekend.

Met de regeling inzake de zittingstoeslag is beoogd een vereenvoudiging van het vergoedingstelsel door te voeren. De regeling is in de plaats gekomen van de regelingen in het oude recht met betrekking tot tussenuitspraken, reconventies en tegenspraak. Deze regelingen bleken in de praktijk moeilijk uitvoerbaar. In het rapport van de Commissie herijking vergoedingen rechtsbijstand is aangegeven dat een toeslag voor het bijwonen van extra zittingen een duidelijker meetpunt is. Bovendien doet

deze toeslag recht aan de extra inspanningen die de rechtsbijstandverlener verricht ten behoeve van deze zittingen.

Artikel 8

Zoals hierboven bij artikel 7 is vermeld is de kortingsregeling met betrekking tot een procedure waarin geen tegenspraak is geweest niet langer gehandhaafd. In artikel 8 is een uitzondering gemaakt voor de echtscheidingsprocedure waarin geen tegenspraak is gevoerd. In een dergelijk geval vindt een korting van drie punten plaats.

In de praktijk blijkt dat meer dan 50% van de echtscheidingszaken niet op tegenspraak zijn. Verstekzaken zijn aanzienlijk minder bewerkelijk dan echtscheidingszaken op tegenspraak. Om die reden is deze kortingsregeling gehandhaafd.

Geen tegenspraak doet zich voor wanneer er geen inhoudelijk verweer is gevoerd tegen hoofd- of nevenvorderingen. Het indienen van een verweerschrift, inhoudende een gave referte kan worden aangemerkt als het niet voeren van tegenspraak. De procedure is niet op tegenspraak, indien de tegenspraak zich buiten het kader van een procedure heeft voorgedaan en tijdens de procedure geen tegenspraak is gevoerd.

Artikel 9 en 10

In de artikelen 9 en 10 worden de toeslagen geregeld met betrekking tot de kosten die gemoeid zijn met de opvolging van rechtsbijstandverleners respectievelijk de kosten van het inschakelen van een wettelijk verplichte procureur. In beide gevallen is de toeslag 2 punten.

De regelingen sluiten aan bij de artikelen 15 en 25 van het oude besluit.

Artikel 11

In artikel 11 wordt een regeling gegeven voor het toekennen van punten in samenhangende procedures. De definitie van samenhangende procedures is ruimer dan de definitie van samenhangende zaken in het oude recht. Onder het oude recht werd uitsluitend een regeling gegeven voor groepszaken. Dit houdt in dat meerdere rechtzoekenden hetzelfde rechtsprobleem hebben. Als voorbeeld kan worden genoemd een geschil tussen de verhuurder en een aantal huurders over de huurverhoging.

In artikel 11 is aangegeven dat een samenhangende procedure zich op twee wijzen kan voordoen. Enerzijds is er de situatie dat een groep rechtzoekenden die hetzelfde rechtsprobleem hebben één of meer dan één procedure voert. Anderzijds kan er één rechtzoekende zijn die meer dan één procedure voert. In beide gevallen kunnen de zaken zodanig samenhangen dat de rechtsbijstandverlener aan de tweede en volgende zaak minder tijd behoeft te besteden dan aan de eerste zaak. Aangezien het niet eenvoudig is om aan te geven wanneer er sprake is van samenhangende procedures, wordt voor het bepalen van een norm aangehaakt bij het verloop van de procedure. Indien de rechter of andere instantie zaken van een rechtsbijstandverlener of zijn kantoorgenoot voegt, gelijktijdig of (nagenoeg) aansluitend ter zitting behandelt, mag worden aangenomen dat er een zekere samenhang is. Opdat wordt voorkomen dat niet alle zaken die toevallig door de rechtsbijstandverlener achter elkaar op dezelfde zittingsdag worden bijgewoond worden aangemerkt als samenhangende procedures wordt tevens als vereiste gesteld dat de zaken verknocht moeten zijn. Dit doet zich bij voorbeeld voor, indien meer dan één rechtzoekende gezamenlijk één vordering instellen of bij de uitspraak inzake een voorlopige voorziening in een bestuurszaak ook de hoofdzaak wordt afgedaan. Er moet dus sprake zijn van inhoudelijke

samenhang in die zin dat de procedures betrekking hebben op dezelfde problematiek.

De huidige normering van zaken waarbij meer rechtzoekenden eenzelfde rechtsprobleem hebben is overgenomen uit het oude recht. Toegevoegd is dat de normering ook geldt in het geval meer rechtzoekenden meer procedures voeren. Bij het berekenen van het basisforfait in deze samenhangende procedures wordt de procedure op het rechtsterrein waaraan op grond van de bijlage het hoogste aantal punten wordt toegekend als uitgangspunt genomen. De normeringen voor processuele omstandigheden worden nog niet meegeteld. Voornoemd puntenaantal wordt vermenigvuldigd met een bepaald percentage dat varieert al naar gelang er meer toevoegingen zijn verleend.

Een voorbeeld. Stel dat een rechtzoekende procedeert in een zaak betreffende zowel het onderhoud van de huurwoning als de beëindiging van de huurovereenkomst. Deze procedures worden in de bijlage bestreken door de categorieën «Onderhoud door de verhuurder» respectievelijk «Huurrecht algemeen». Voor beide zaken is een toevoeging verleend. Aan de eerstgenoemde procedure worden 12 punten toegekend en aan de laatstgenoemde 9 punten. Aangenomen dat de rechter beide zaken voegt of gelijktijdig, aansluitend of nagenoeg aansluitend behandelt, zal het basisforfait $12 \times 150\% = 18$ punten bedragen. Nadat dit basisforfait is bepaald worden de normeringen voor processuele omstandigheden doorgevoerd. De toeslag vanwege opvolging door een andere rechtsbijstandverlener en die vanwege het inschakelen van de wettelijk vereiste procureur kan zich – afhankelijk van het aantal zaken – meermalen voordoen. De korting inzake echtscheidingszaken zonder tegenspraak zal zich slechts een maal voordoen. De zittingstoeslag geldt ook onverkort. Wel is in het vierde lid aangegeven dat in een samenhangende procedure de zittingen met betrekking tot de zaken die gevoegd, gelijktijdig, aansluitend of nagenoeg aansluitend worden behandeld voor de toepassing van de zittingstoeslag worden aangemerkt als één zitting. Deze regel laat onverlet dat bij het bepalen van de zittingstoeslag wordt uitgegaan van het totaal aantal zittingen.

Behalve de vergoedingen die voortvloeien uit de normeringen voor processuele omstandigheden worden ook het reistijdverlet, de reiskosten en de overige kosten vergoed. Het reistijdverlet en de reiskosten worden per zitting slechts één maal vergoed, omdat de rechtsbijstandverlener slechts één maal kosten maakt voor het reizen naar de zitting. De zaken worden immers gelijktijdig of nagenoeg gelijktijdig behandeld. De kosten, bedoeld in artikel 27, worden per toevoeging vergoed. Deze kosten worden, ongeacht of het om samenhangende procedures gaat, per zaak gemaakt.

Bij de behandeling van gemeenschappelijke echtscheidingsverzoeken wordt ervan uitgegaan dat per partner één toevoeging kan zijn verleend. Behartigt de rechtsbijstandverlener de belangen van beide partners dan ontvangt hij op basis van de regeling inzake samenhangende zaken een vergoeding die is gebaseerd op $7 \times 150\% = 10,5$ punten.

Het derde lid van artikel 11 regelt de toekenning van punten in geval van een samenhangende procedure waarbij één rechtzoekende meerdere procedures voert. In dat geval worden aan de tweede en volgende procedure minder punten toegekend dan zouden zijn toegekend op grond van de bijlage. Bepalend voor het vaststellen van het basisforfait is het basisforfait van de zwaarste procedure. Aangezien in de hier aan de orde zijnde samenhangende procedures de gemiddelde tijdsbesteding in de regel minder sterk gereduceerd wordt door de samenhang dan bij groepszaken, levert elke volgende procedure de helft van het aantal

punten op dat aan de zwaarste procedure op grond van de bijlage wordt toegekend. Voor het bepalen van dit basisforfait wordt dus geen rekening gehouden met de normeringen voor processuele omstandigheden. Daarvoor geldt hetgeen hiervoor over groepszaken is vermeld.

De samenhangregeling is niet van toepassing op advieszaken en op ingetrokken procedures. In de praktijk komen nauwelijks samenhangende adviezen voor. Verwante rechtsvragen vallen onder het bereik van één adviestoevoeging. Het forfait wordt bepaald op basis van het aantal uren dat aan het advies is besteed. Indien samenhangende procedures worden ingetrokken is op grond van het tweede lid van artikel 5 de adviesregeling van toepassing op elk van de ingetrokken zaken.

In het vijfde lid is geregeld hoe het forfait van samenhangende procedures die in cassatie worden gevoerd wordt vastgesteld. De samenhangregeling is van overeenkomstige toepassing met dien verstande dat bij de berekening niet wordt uitgegaan van de procedure waaraan op grond van de bijlage het hoogste aantal punten wordt toegekend, maar van het aantal punten dat op grond van artikel 6 aan een procedure in cassatie wordt toegekend.

Artikel 12

De regeling inzake de forfaitaire vergoeding van advieszaken op het terrein van het burgerlijk of bestuursrecht alsmede het tuchtrecht doet meer recht aan de feitelijke tijdsbesteding dan de oude regeling. Bovendien is de regeling vereenvoudigd. Aan een advieszaak waaraan niet meer dan zes uur wordt besteed worden vier punten toegekend, ongeacht het rechtsterrein waarop advies wordt gegeven. Indien in een advieszaak meer dan zes uur rechtsbijstand wordt verleend, worden acht punten toegekend, ongeacht het rechtsterrein waarop advies wordt gegeven. De vergoeding voor advieszaken van meer dan zes uur is min of meer gelijk aan de gemiddelde procedurevergoeding. Het probleem dat in het oude recht bestond dat de rechtsbijstandverlener zich financieel benadeelde door niet door te gaan met procederen is daarmee voor een belangrijk deel weggenomen.

De processuele omstandigheden waarvoor aparte normeringen gelden, doen zich in de meeste gevallen niet voor bij advieszaken. Alleen artikel 9 en het tweede lid van artikel 13 kunnen van toepassing zijn in advieszaken.

Voor de toepassing van de adviesregeling in het kader van beëindigde procedures wordt naar de toelichting bij artikel 5 verwezen. Op dit punt wordt vermeld dat aan het uitbrengen van een cassatieadvies vier of acht punten worden toegekend op grond van het tweede lid van artikel 5, indien op basis van dit advies de procedure voortijdig wordt ingetrokken. Wordt een cassatieadvies uitgebracht alvorens de zaak bij de Hoge Raad aanhangig wordt gemaakt dan is artikel 12 rechtstreeks van toepassing.

In de toelichting bij artikel 5 is aangegeven dat voor het toekennen van punten aan een procedure die voortijdig is beëindigd, de regeling betreffende de advieszaken van toepassing is. Behoudens de procureurstoeslag en soms de opvolgingstoeslag zijn alle overige normeringen voor bijzondere omstandigheden in dit geval niet van toepassing. De procureurstoeslag is van toepassing, omdat de kosten voor het inschakelen van een wettelijk verplichte procureur moeten worden gemaakt, ongeacht of de procedure voortijdig wordt beëindigd.

In advieszaken waaraan meer dan zes uur is besteed geldt de opvolgingstoeslag. Het betreft een situatie waarin de opgevolgde en de

opvolgende advocaat tezamen ten minste zes uur besteden aan dezelfde zaak. Dit is een verzwarende omstandigheid die niet geheel wordt gedekt door de waardering met acht punten, bedoeld in het tweede lid.

Ook een advieszaak kan zodanig bewerkelijk zijn dat daaraan veel meer tijd dan gemiddeld moet worden besteed. Gaat de tijdsbesteding aan rechtsbijstandverlening uit boven de 24 uur dan wordt op grond van het tweede lid van artikel 13 voor elk uur boven de 24 dat rechtsbijstand wordt verleend één punt toegekend mits de begroting met betrekking tot de tijdsbesteding voor de extra werkzaamheden is goedgekeurd.

Aangezien in de praktijk nauwelijks samenhangende advieszaken voorkomen is artikel 11 niet van overeenkomstige toepassing. Verwante zaken vallen onder het bereik van één adviestoevoeging. Het forfait wordt bepaald op basis van het aantal uren dat aan het advies is besteed.

Artikel 13

In artikel 19 van het oude besluit was een regeling getroffen voor de vergoeding van bewerkelijke zaken. Volgens deze regeling werden de zaken niet langer forfaitair vergoed indien ten minste dertig uur werd besteed aan de zaak. De vergoeding werd afgeleid van de totale tijdsbesteding. Het bureau beoordeelde of de zaak als bewerkelijk kon worden aangemerkt, door te toetsen of de zaak in redelijkheid niet binnen de standaardtermijn van 30 uur kon worden afgehandeld.

Het aantal bewerkelijke zaken is de afgelopen jaren gestegen. De toestemmingsprocedure en de vaststelling van de declaratie leidden tot fricties tussen de bureaus en de rechtsbijstandverleners. Opdat een einde komt aan deze fricties heeft de Commissie herijking vergoedingen rechtsbijstand voorgesteld de wijze waarop de doelmatigheid van de rechtsbijstandverlening wordt getoetst te wijzigen mede met het oog op een verbeterde communicatie tussen het bureau en de rechtsbijstandverlener. Dit heeft er toe geleid dat naast de forfaitaire norm een aanvullende vergoeding wordt gegeven voor de werkzaamheden die niet in het forfaitaire systeem zijn verdisconteerd. Daarnaast kunnen kantoren die zijn gespecialiseerd in bepaalde tijdrovende zaken met het bureau afspraken maken over een andere wijze van vergoeden van de rechtsbijstandverlening dan voortvloeit uit de standaardregeling in het onderhavige besluit (zie artikel 39).

De tijdgrens op grond waarvan een procedure wordt aangemerkt als bewerkelijk is gerelateerd aan het zaaksgewicht. Op grond van het eerste lid van artikel 13 is een bewerkelijke procedure een procedure waarin de tijdsbesteding aan rechtsbijstandverlening uitgaat boven het aantal uren dat gelijk is aan drie maal het aantal punten dat in de bijlage voor een procedure op het desbetreffende rechtsterrein is bepaald. Hiermee wordt aangesloten bij het uitgangspunt dat een punt gelijk staat met ongeveer een uur rechtsbijstandverlening. Om deze reden wordt de tijdgrens bij cassatie afgeleid van 15 punten (artikel 6). Voor de berekening van de tijdgrens bij echtscheidingszaken zonder tegenspraak wordt uitgegaan van het in de bijlage vermelde puntenaantal, ofwel van 10 punten. De kortingstoeslag wordt dus niet meegerekend. Dan zou de bewerkelijkheidsgrens immers lager zijn dan 30 punten, terwijl het om een zaak gaat die minder inspanning van de rechtsbijstandverlener vergt dan gemiddeld genomen voor echtscheidingszaken geldt.

Overstijgt de tijd die feitelijk aan de procedure moet worden besteed voornoemde norm, dan wordt voor elk extra uur één punt toegekend. Tot de tijdgrens wordt de vergoeding forfaitair vastgesteld. De werkzaamheden die worden verricht nadat de tijdgrens is overschreden worden vergoed op uurbasis. Dit houdt in dat de toeslagenregelingen niet meer van toepassing zijn. De werkzaamheden of omstandigheden die een

forfaitaire toeslag opleveren, worden in een bewerkelijke zaak vergoed op uurbasis. Zo zal het bijwonen van een zitting nadat de tijdgrens is overschreden niet worden gehonoreerd overeenkomstig artikel 7, maar op grond van de feitelijke tijdsbesteding. Hetzelfde geldt voor de opvolgings-toeslag (artikel 9). De procureurstoeslag (artikel 10) wordt vanzelfsprekend, in een bewerkelijke zaak wel apart toegekend. De vergoedingen die geen direct verband houden met de juridische werkzaamheden, zoals de vergoeding voor reistijdverlet, reiskosten, tolkosten en de administratieve kosten worden in een bewerkelijke zaak niet op uurbasis vergoed. Deze kosten worden vergoed overeenkomstig hoofdstuk III.

Indien de tijdgrens wordt overschreden wil dit niet zonder meer zeggen dat voor de tijdsinvestering voor het verrichten van extra werkzaamheden een vergoeding wordt ontvangen. Wanneer de rechtsbijstandverlener voorziet dat hij meer uren aan een zaak zal moeten gaan besteden dan het aantal uren dat gelijk is aan drie maal het aantal punten dat aan die procedure op grond van de bijlage wordt toegekend, verzoekt hij het bureau om goedkeuring van de voor de noodzakelijke werkzaamheden begrote tijd. Alleen indien goedkeuring is verkregen wordt de extra tijdsbesteding, die kan worden verantwoord, vergoed. Besteedt de rechtsbijstandverlener extra tijd aan de zaak zonder daarvoor goedkeuring te hebben gekregen, dan wordt deze niet vergoed.

Opdat de rechtsbijstandverlener tijdig goedkeuring aanvraagt van de tijd die hij nog nodig denkt te hebben voor de behandeling van de procedure, is het wenselijk dat het bureau op het bewijs van toevoeging vermeldt hoeveel punten aan de procedure op het desbetreffende terrein worden toegekend.

Voor bewerkelijke advieszaken is in het tweede lid een vergelijkbare regeling als voor bewerkelijke procedures opgenomen. Gaat de tijdsbesteding aan rechtsbijstandverlening uit boven de 24 uur dan wordt op grond van het tweede lid van artikel 13 voor elk uur boven de 24 dat rechtsbijstand wordt verleend één punt toegekend, mits de begroting met betrekking tot de tijdsbesteding voor de extra werkzaamheden is goedgekeurd.

Ook samenhangende procedures kunnen bewerkelijk zijn. In het derde lid wordt geregeld hoe in een dergelijk geval de tijdgrens moet worden berekend. Deze tijdgrens wordt berekend op basis van het basisforfait voor samenhangende procedures. Indien in samenhangende procedures de tijdsbesteding aan rechtsbijstandverlening uitgaat boven het aantal uren dat gelijk is aan drie maal het aantal punten dat op grond van het tweede, derde en vijfde lid van artikel 11 zou worden toegekend wordt voor elk uur waarin boven deze grens rechtsbijstand wordt verleend één punt toegekend.

Het voorbeeld genoemd in de toelichting bij artikel 11 wordt in herinnering gebracht. Een rechtzoekende procedeedt in een zaak betreffende zowel het onderhoud van de huurwoning als de beëindiging van de huurovereenkomst. Deze procedures worden in de bijlage bestreken door de categorieën «Onderhoud door de verhuurder» respectievelijk «Huurrecht algemeen». Aan de eerstgenoemde procedure worden 12 punten toegekend en de laatstgenoemde 9 punten. Aangenomen dat de rechter beide zaken voegt of gelijktijdig, aansluitend of nagenoeg aansluitend behandeld zal het basisforfait $12 \times 150\% = 18$ punten bedragen. Gaat de tijdsbesteding in deze procedure uit boven $3 \times 18 = 54$ uren, dan is sprake van een bewerkelijke zaak.

Ook in het geval een voorwaardelijke toevoeging is afgegeven, geldt artikel 13.

Artikel 14

In artikel 14 wordt bepaald dat de vergoeding voor het verlenen van rechtsbijstand in strafzaken wordt berekend op basis van het aantal punten dat in de bijlage aan strafzaken op het desbetreffende rechtsgebied of aan een bepaald soort strafzaak is toegekend. De vergoeding in strafzaken wordt dus in beginsel op dezelfde wijze berekend als in procedures op het terrein van het burgerlijk en het bestuursrecht.

Artikel 15

Bij het toekennen van punten aan strafzaken die bij de Hoge Raad aanhangig zijn gemaakt is rekening gehouden met de wet van 28 oktober 1999, Stb. 467 inhoudende Wijziging van het Wetboek van Strafrecht, de Wet op de rechterlijke organisatie en enkele andere wetten met betrekking tot het beroep in cassatie in strafzaken (uitsluiting beroep in lichte overtredingszaken en invoering verplichte schriftuur van een advocaat). In deze wet wordt onder andere het indienen van middelen in een strafficassatiezaak op straffe van niet-ontvankelijkheid verplicht gesteld. Het doel hiervan is de instroom van zaken bij de strafkamer van de Hoge Raad te beperken. Dit voorstel is een uitwerking van een van de voorstellen van de Commissie werkbelasting strafkamer Hoge Raad (de zogenaamde Commissie Haak). De Commissie herijking vergoedingen rechtsbijstand heeft in haar advies ook aandacht besteed aan deze voorstellen.

Het puntenaantal dat wordt toegekend aan strafzaken die bij de Hoge Raad aanhangig zijn gemaakt differentieert al naar gelang er wel of geen middelen zijn ingediend en al naar gelang de zaak in eerste aanleg door de enkelvoudige of meervoudige kamer is behandeld. Het is aannemelijk dat de gemiddelde tijdsbesteding aan strafzaken die in eerste aanleg voor de enkelvoudige kamer hebben gediend in cassatie lager is dan de gemiddelde tijdsbesteding in zaken die in eerste aanleg door de meervoudige kamer zijn behandeld. In het eerste geval worden zes punten toegekend en in het tweede tien punten. Aangezien het onderscheid in een behandeling door de enkelvoudige en meervoudige kamer terminologisch niet aansluit bij zaken die uitmonden in een beschikking, is in het tweede lid bepaald dat strafzaken waarin in eerste aanleg een beschikking is gegeven vallen onder het begrip «andere strafzaken». Voor het rechtsmiddel herziening is een aparte bepaling opgenomen. Hieraan worden ook zes punten toegekend.

Indien niet op tijd een of meer middelen zijn ingediend met als gevolg dat de rechter zich niet ontvankelijk heeft verklaard, wordt het aantal toe te kennen punten met de helft verlaagd. Hiervan zal bij voorbeeld sprake zijn in het geval het cassatieberoep wordt ingetrokken naar aanleiding van een cassatieadvies. Er is geen aparte vergoeding voor het geven van cassatieadviezen voordat beroep in cassatie is ingesteld. Dit valt onder de forfaitaire vergoeding voor de werkzaamheden in eerste aanleg of in hoger beroep.

De regeling inzake de voortijdige beëindiging, opgenomen in artikel 19, is niet van toepassing in cassatiestrafzaken.

Artikel 16

Voor het verrichten van extra werkzaamheden in een strafzaak waarin over de gevangenhouding of gevangenneming is geoordeeld wordt een toeslag van drie punten verleend, ongeacht of de gevangenhouding of gevangenneming wordt bevolen. De rechtsbijstandverlener woont in de regel één of meer raatkamerzittingen bij waarin de vrijheidsbeneming van de verdachte aan de orde is. De toeslag geldt uitsluitend indien de

zaak in eerste aanleg of in hoger beroep dient. In cassatie wordt deze toeslag niet verleend.

Het bovenstaande komt er op neer dat de toeslag wordt verleend voor de werkzaamheden betreffende de habeas-corporus toets. Hieronder vallen het bijwonen van zittingen aangaande gevangenhouding en gevangenneming en verlenging van de gevangenhouding of gevangenneming alsmede de beroepsprocedures tegen de beslissingen inzake – de verlenging van – de gevangenhouding. Voorts vallen onder de habeas corpus toets de aanhoudingszittingen die feitelijk tot functie hebben om de voortgezette gevangenhouding van de verdachte mogelijk te maken.

De toeslag is ook van toepassing in het geval een bevel tot gevangenhouding wordt gedaan in het kader van de Wet overdracht tenuitvoerlegging strafvonnissen.

Omdat de gevangenhoudingstoets ziet op het bijwonen van zittingen met betrekking tot de habeas corpus toets, zijn deze zittingen uitgesloten van de zittingstoets, bedoeld in artikel 18.

Anders dan onder het oude recht geldt de gevangenhoudingstoets niet in een zaak waarin de rechtzoekende krachtens een bevel tot bewaring zijn vrijheid is ontnomen. De grondslag voor de toeslag is namelijk niet langer dat de advocaat naar zijn of haar cliënt moet reizen, maar het bijwonen van de zittingen inzake de habeas corpus toets.

De rechtsbijstandverlener ontvangt overeenkomstig artikel 24 en 25 een vergoeding voor reistijdverlet respectievelijk het reizen naar de gedetineerde rechtzoekende.

Artikel 17

Een gerechtelijk vooronderzoek vergt met name extra inspanningen van de rechtsbijstandverlener, indien verhoren worden afgenomen of een descente plaats vindt. Het bijwonen van het verhoor van een getuige of het bijwonen van het verhoor van de verdachte in het kader van een gerechtelijk vooronderzoek levert een extra punt per gehoorde getuige of verdachte op. Is de getuige niet verschenen en dus niet gehoord, dan wordt de toeslag niet verleend. De toeslag wordt ook verleend indien de rechtsbijstandverlener bij het verhoor van een getuige die door anderen is opgeroepen aanwezig is geweest. Het bijwonen van een verhoor van een getuige-deskundige levert ook de toeslag op. Wordt een getuige meerdere malen opgeroepen dan levert dit telkens een extra punt op, mits aan de overige voorwaarden van artikel 17 is voldaan. Indien een rechtsbijstandverlener aanwezig is bij een confrontatie waarbij de getuige uit een aantal op een rij opgestelde personen degene moet aanwijzen die bij het misdrijf aanwezig is geweest, wordt een toeslag van een punt per getuige die aan de confrontatie deelneemt toegekend.

Is de rechtsbijstandverlener bij een descente aanwezig geweest, dan vindt ook een toeslag van een punt plaats.

Voor onderzoeken die met een gerechtelijk vooronderzoek gelijk kunnen worden gesteld gelden ook de toeslagen met betrekking tot het verhoor en de descente. Een voorbeeld hiervan is het uitgebreid strafrechtelijk financieel onderzoek.

Artikel 18

Net als in civielrechtelijke en bestuursrechtelijke procedures wordt ook in strafzaken een zittingstoets toegekend. Het begrip zitting heeft in strafzaken echter een beperktere betekenis dan in civielrechtelijke en bestuursrechtelijke zaken. In tegenstelling tot de definitie van het begrip

zitting in het eerste lid van artikel 7, wordt in strafzaken niet elk optreden van een instantie bij welke de strafzaak wordt gevoerd en die dient ter behandeling van de zaak als zitting aangemerkt.

Al naar gelang het gaat om een strafzaak of een met een strafzaak verwante zaak wordt aan het begrip zitting een andere betekenis toegekend. Onder zitting wordt in «echte» strafzaken verstaan de behandeling van het onderzoek ter terechtzitting alsmede de behandeling van een transactieaanbod van de officier van justitie waarbij de verdachte wordt gehoord. Niet tot het begrip zitting wordt gerekend de zitting waarin tot aanhouding wordt besloten zonder dat de zaak inhoudelijk is behandeld en de zitting waarin uitsluitend de uitspraak in de zaak is gedaan. Voor beide zittingen hoeft de rechtsbijstandverlener zich niet zodanig in te spannen dat dit de toekenning van extra punten rechtvaardigt. Het zittingsbegrip is ruimer geformuleerd dan is voorgesteld door de Commissie herijking vergoedingen rechtsbijstand. Deze Commissie stelde voor om alleen die aanhoudingszitting buiten beschouwing te laten waarin tot aanhouding wordt besloten op verzoek van de advocaat of op verzoek van de officier van justitie zonder dat de advocaat heeft verzocht de zaak inhoudelijk te behandelen. In de praktijk komt het voor dat de rechter de zaak, ondanks een aanhoudingsverzoek, inhoudelijk behandelt waarna hij uiteindelijk toch besluit de zaak aan te houden. Het is redelijk om in dat geval een zittingstoeslag toe te kennen.

Indien op verzoek van de officier van justitie en zonder dat de advocaat van tevoren heeft verzocht om een inhoudelijke behandeling van de zaak en de zaak wordt aangehouden met het doel de voortgezette gevangenhouding van de verdachte mogelijk te maken, is de regeling betreffende de toeslag voor gevangenhouding (artikel 16), van toepassing.

Uit het bovenstaande volgt dat het begrip zitting, voor zover het de behandeling van de zaak door een rechter betreft, betrekking heeft op het onderzoek ter terechtzitting. Dit houdt bij voorbeeld in dat geen zittings-toeslag wordt toegekend voor een optreden van de rechter commissaris. Dit laat natuurlijk een eventuele toeslag voor een getuigenverhoor als bedoeld in artikel 17, onverlet.

In een met een strafzaak verwante zaak wordt onder zitting verstaan de behandeling in rechte van de hoofdzaak of hoofdvordering met uitzondering van de zitting waarin enerzijds uitsluitend de uitspraak in de zaak is gedaan, anderzijds tot aanhouding wordt besloten zonder dat de zaak inhoudelijk is behandeld. Onder zitting valt bij voorbeeld ook de behandeling van klachtzaken van gedetineerden door de klachtcommissie.

Artikel 19

Aan een strafzaak die voor het onderzoek ter terechtzitting of voor de behandeling in rechte van de hoofdzaak of hoofdvordering wordt beëindigd, wordt in afwijking van het toegekende puntenaantal in de bijlage een basisforfait van vijf punten toegekend. In de meeste gevallen wordt de zaak beëindigd voordat de dagvaarding is uitgebracht. Tot dit moment kan de rechtsbijstandverlener proberen een schikking te treffen met de officier van justitie. Deze werkzaamheden worden dus beloond met vijf punten. Is het basisforfait, dat voortvloeit uit de bijlage lager dan vijf punten, dan geldt dit lagere forfait.

De regeling geldt op grond van het derde lid van artikel 15 niet voor voortijdig beëindigde strafcassatiezaken. Dit is toegelicht bij artikel 15.

De toeslagregelingen met betrekking tot de gevangenhouding (artikel 16), de bijgewoonde verhoren en de aanwezigheid bij een descende

(artikel 17) alsmede die met betrekking tot opvolging (artikel 20) kunnen ook bij voortijdig beëindigde strafzaken worden toegepast. De regeling inzake de zittingstoeslag (artikel 18) is niet van toepassing, omdat de zaak al voor de zitting is beëindigd.

Artikel 20, 21 en 22

Net als in het oude besluit wordt in strafzaken ook een toeslag verleend wegens opvolging, in samenhangende strafzaken en voor bewerkelijke zaken. De regelingen zijn voor wat betreft de opzet gelijk aan die voor procedures.

Samenhangende strafzaken betreffen vaak een rechtzoekende jegens wie meerdere strafzaken lopen. Het gaat dan om zaken met een verdachte die voor meerdere feiten terecht staat en aan wie meer dan één toevoeging is verstrekt, al dan niet ambtshalve. Indien de rechter besluit tot voeging, gelijktijdige of – nagenoeg – aansluitende behandeling van de zaken, is er sprake van samenhangende strafzaken. Daarnaast kunnen ook zaken met meer verdachten als samenhangende strafzaken worden aangemerkt. Hierbij kan gedacht worden aan het medeplegen van een bepaald delict.

Op dezelfde wijze als in zaken op het terrein van het burgerlijk en bestuursrecht worden de werkzaamheden of omstandigheden die een forfaitaire toeslag opleveren in een bewerkelijke strafzaak vergoed op uurbasis. Dit geldt voor de zittingstoeslag (artikel 18), de opvolgings-toeslag (artikel 20), de gevangenhoudingstoeslag (artikel 16) en de toeslagen inzake het bijwonen van een getuigenverhoor of een descente (artikel 17).

Artikel 23

De piketregeling sluit voor wat betreft de opzet aan bij die in het oude besluit. Een vergoeding wordt verleend voor het verlenen van rechtsbijstand, indien een verdachte in verzekering of een vreemdeling in bewaring is gesteld, alsmede indien een persoon op last van de burgemeester gedwongen wordt opgenomen in een psychiatrisch ziekenhuis.

Een rechtsbijstandverlener die rechtsbijstand verleent krachtens een strafpiketregeling treedt voor de duur van de inverzekeringstelling als raadsman van de verdachte op. Net als in het oude besluit wordt ook thans onderscheid gemaakt al naar gelang de rechtsbijstand wordt verleend in het politiebureau, tijdens de voorgeleiding voor de rechter commissaris of in geval van hoger beroep van de officier van justitie tegen de beschikking tot onmiddellijke invrijheidstelling van de verdachte. In elk van deze situaties wordt 1,5 punt toegekend voor de verlening van rechtsbijstand.

Het psychiatrisch patiënten piket heeft betrekking op het verlenen van rechtsbijstand in het geval de burgemeester op grond van artikel 22 van de Wet bijzondere opnemingen in psychiatrische ziekenhuizen een gedwongen opname gelast.

Aan vreemdelingen wordt rechtsbijstand verleend, indien zij krachtens de Vreemdelingenwet in hun vrijheid zijn beperkt dan wel van hun vrijheid zijn beroofd.

Artikel 24

In het oude besluit werd slechts in een beperkt aantal gevallen een vergoeding voor reistijdverlet gegeven. In het onderhavige besluit is het uitgangspunt dat een vergoeding voor reistijdverlet wordt gegeven. Zowel in procedures en advieszaken op het terrein van het burgerlijk of bestuursrecht en het tuchtrecht, als in strafzaken besteedt de rechtsbijstandverlener niet alleen tijd aan het verlenen van rechtsbijstand, maar ook aan het reizen naar de zitting en soms ook aan het reizen naar de rechtzoekende. Onder zitting wordt verstaan hetgeen in dit besluit onder zitting wordt verstaan. Het begrip is dus zeer ruim. Het betreft niet alleen de terechtzitting, maar ook bij voorbeeld een hoorzitting in het kader van een bezwaarprocedure, de zittingen met betrekking tot de habeas corpus toets alsmede bijvoorbeeld de getuigenverhoren in het kader van een gerechtelijk vooronderzoek.

Reizen naar de rechtzoekende kan zich voordoen wanneer de rechtzoekende gedetineerd is of wanneer hij in het kader van de Wet bijzondere opnemingen psychiatrische ziekenhuizen in een inrichting is opgenomen of thuis bezocht moet worden dan wel als asielzoeker in een asielzoekerscentrum verblijft.

Het vereiste dat de van zijn vrijheid beroofde rechtzoekende zich buiten het arrondissement waarin de rechtsbijstandverlener is gevestigd moet bevinden is vervallen. Ervan uitgaande dat in een uur gemiddeld 60 kilometer kan worden gereisd, ontvangt de rechtsbijstandverlener voor de reistijd een halve punt per gereisde volle 60 kilometer. Tot 60 kilometer ontvangt de rechtsbijstandverlener derhalve geen vergoeding. De gemaakte kosten worden geacht te zijn verdisconteerd in de forfaitaire vergoeding. Zou hiervoor een aparte vergoeding worden gegeven dan zou hiermee een generieke toeslag worden gecreëerd.

Voor het berekenen van de gereisde afstand gebruikt het bureau een computerprogramma.

Artikel 25

Niet alleen het reistijdverlet, maar ook de reiskosten die worden gemaakt voor het reizen naar de zitting en naar rechtzoekenden wier vrijheid is ontnomen of worden vergoed. Er wordt niet langer meer de beperking aangebracht dat uitsluitend de reiskosten van reizen buiten de gemeente waar de rechtsbijstandverlener is gevestigd worden vergoed. De reiskostenregeling wordt in dezelfde situaties toegepast als de vergoedingsregeling voor reistijd. Een uitzondering is opgenomen in het tweede lid. In dit lid is geregeld dat de advocaat die op grond van afspraken met de stichting rechtsbijstand asielzaken een spreekuur verzorgt in een onderzoeks- of opvangcentrum uitsluitend zijn reiskosten vergoed krijgt. De vreemdelingen die in een onderzoeks- of opvangcentrum verblijven behoeven immers niet onderhevig te zijn aan vrijheidsbeperkende maatregelen.

Indien reiskosten worden gemaakt ten behoeve van het bijwonen van een zitting waar samenhangende procedures of strafzaken worden behandeld, worden deze één maal vergoed, omdat de kosten maar één maal worden gemaakt.

De uitbreiding van de werking van de regeling betekent dat ook in bezwaarschriftprocedures een reiskostenvergoeding wordt toegekend. De vergoeding is gebaseerd op artikel 8 van het Reisbesluit binnenland en bedraagt thans f 0,19 per kilometer. In piketzaken wordt een hogere reiskostenvergoeding toegekend, tenzij de rechtzoekende zich ten tijde van de piketmelding buiten het ressort van de rechtsbijstandverlener bevond.

Voor het berekenen van de gereisde afstand gebruikt het bureau een computerprogramma.

Artikel 26

De kosten die de rechtsbijstandverlener in een strafzaak heeft gemaakt voor het inschakelen van een tolk worden vergoed tot ten hoogste het bedrag waarop een tolk ingevolge het besluit tarieven in strafzaken aanspraak heeft. Vereist is dus dat de kosten ook daadwerkelijk zijn gemaakt. Dit is bij voorbeeld niet het geval indien van de diensten van een tolk van een tolkencentrum die voor zijn hier bedoelde dienstverlening een subsidie ontvangt, gebruik is gemaakt.

Artikel 27

Voor de administratieve kosten die in het kader van de rechtsbijstandverlening zijn gemaakt wordt per toevoeging een vergoeding van f 60,- toegekend. Dit bedrag is samengesteld uit twee kostenposten. Enerzijds vallen hieronder de kosten van de kantoorvoering die niet bij de rechtzoekende in rekening kunnen worden gebracht, zoals porti en fotokopieën. Anderzijds zijn ook de kosten die zijn gemaakt in het kader van de verkrijging van een toevoeging onder voornoemd bedrag begrepen.

De onderhavige kostenvergoeding wordt op grond van artikel 3 op dezelfde wijze geïndexeerd als het basisbedrag.

Artikel 28

De vaststelling van de vergoeding is een beschikking in de zin van de Awb. Op de aanvraag tot vaststelling en de beslissing op die aanvraag is de Awb van toepassing. Daarnaast worden in het onderhavige besluit in de artikelen 28 en verder nadere regels gegeven met betrekking tot de vaststelling van de vergoeding. De procedure verloopt als volgt.

Na beëindiging van de rechtsbijstandverlening vraagt de rechtsbijstandverlener bij het bureau de vaststelling van de vergoeding aan. Het formulier van de aanvraag is op grond van het derde lid van artikel 37 van de wet vastgesteld door de Minister van Justitie. Het bureau beoordeelt de declaraties en stelt op basis daarvan de vergoeding vast. Daartoe dient het bureau over voldoende informatie te beschikken. In geval het geschil bij de rechter of door een andere instantie die over het geschil beslist, is behandeld dient de rechtsbijstandverlener de uitspraak van de rechter of de beslissing van de desbetreffende instantie te overleggen. Mocht de uitspraak of beslissing niet beschikbaar zijn dan behoeft deze natuurlijk niet te worden overgelegd. Hierbij kan gedacht worden aan stempelvonnissen van de politierechter. Deze worden over het algemeen niet ter beschikking van de advocaat gesteld. Indien het bureau van oordeel is dat het andere bescheiden nodig heeft ten behoeve van de vaststelling van de vergoeding, moeten deze door de rechtsbijstandverlener worden overgelegd. Dit vloeit voort uit artikel 4:2 Awb. In bewerkelijke zaken en in advieszaken waaraan ten minste zes uur tijd is besteed zal de rechtsbijstandverlener in ieder geval de tijdschrijfinformatie dienen te overleggen. Aangezien de vergoeding betrekking heeft op de juridische werkzaamheden – zie daarvoor de toelichting bij artikel 2 – zal de tijdschrijfinformatie uitsluitend inzicht moeten geven in de tijdsbesteding aan dit type werkzaamheden. Indien de verstrekte gegevens en bescheiden onvoldoende zijn om de vergoedingsaanvraag te kunnen beoordelen, kan het bureau op grond van het eerste lid van artikel 4:5 Awb besluiten de aanvraag niet in behandeling te nemen.

Niet uitgesloten is dat het bureau verzoekt om bescheiden of informatie die de rechtsbijstandverlener op grond van zijn geheimhoudingsplicht niet wil overleggen. Dit zal de rechtsbijstandverlener dan kenbaar moeten

